

Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013)

İbrahim COŞKUN¹

Şahin DÜNDAR²

Cansu PARLAK³

Geliş Tarihi: 13.05.2014 Kabul Tarihi: 06.11.2014

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) tez tarama merkezinde 72 tane özel eğitim alanında lisansüstü teze ulaşılmıştır. 72 lisansüstü tezenin 61 tanesi yüksek lisans, 11 tanesi doktora tezidir. Araştırmanın sonucunda; engel gruplarına göre dağılımının sayısal sonuçları incelendiğinde en çok zihin engelliler alanında yapıldığı, YÖK’ün tez tarama merkezinde ulaşılabilen 2008-2013 yılları arasındaki tezlerden en çok 2008 yılında lisansüstü tez yapıldığı, YÖK’ün 2008-2013 yılları arasındaki özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarına ulaşılmak istenildiğinde 8 üniversitenin yaptığı çalışmalara ulaşıldığı, özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlere en çok özel eğitim alanındaki lisansüstü tezlerin yüksek lisans tez türünde ağırlıklı olarak çalışıldığı, doktora tez türündeki çalışmaların ise yüksek lisans tezlerine oranlara daha az çalışıldığı, lisansüstü tezlerde kullanılan yerli ve yabancı kaynak kullanımının eşit yüzdelerde çıktığı, yapılan çalışmalarda en fazla nicel yöntemin tercih edildiği bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Eğitim-öğretim, lisansüstü tez, özel eğitim, kaynaştırma eğitimi.

¹Yrd. Doç. Dr. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Edirne, zibrahimc@gmail.com

²Yrd. Doç. Dr. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Edirne, sahindundar@hotmail.com

³Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Engelli Çalışmaları ABD, Edirne, cansuuparlak@gmail.com

The Analysis of The Postgraduate Thesis Written on Special Education in Terms of Various Criteria in Turkey (2008-2013)

Submitted by 13.05.2014 Accepted by 06.11.2014

Abstract

The purpose of this research is to analyze the post graduate thesis conducted in the field of special education in Turkey in terms of various variables. In the thesis scanning center of the Higher Education Council (YÖK), 75 thesis in the field of Special Education have been found. 61 of the 72 thesis are master’s thesis and 11 of them are dissertations. As a result of the research, the findings can be cited as ; according to disability groups, it is seen that most of them have been written on mental retardation; among the graduate thesis between the years of 2008 and 2013, which have been obtained from the scanning center of YÖK, the most were written in 2008; graduates thesis in the field of special education have been heavily studied in the master’s thesis while in PhD dissertations such studies are comparatively less than they are in the master’s thesis; the use of domestic and foreign sources in graduate thesis have equal percentages; in the studies conducted mostly quantitative method is preferred.

Keywords: Education, graduate thesis, special education, mainstreaming education.

Giriş

Bireyler birbirinden farklı bireysel özelliklere ve yeteneklere sahip olup, farklılıkları doğrultusunda gelişmekte ve değişmekte olan dünyaya ayak uydurmalarını sağlayacak bir eğitim sürecine ihtiyaç duyarlar. Farklılıkların belirgin olduğu bireylerde genel eğitim hizmetleri yetersiz kalmakta ve özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Çuhadar, 2013). Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlikleri açısından yaşatlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılıklar gösteren ve bu nedenle özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime “özel eğitim” denir (MEB, 2006). Özel eğitim yetersizliğin engele dönüşmesini engelleyen, yetersizliği olan bireyin toplumda bağımsız olarak yaşamasını ve üretici olmasını sağlayan ve bu becerilerini geliştiren eğitim hizmetlerinin tümüne verilen addır (MEB, 2006).

Bugünkü Bakanlık verilerine göre özel eğitim gerektiren çocukların yaklaşık %7’sine eğitim verilmekte olup bu eğitimden yaklaşık 0-25 yaş arasında 250.000 birey yararlanmaktadır (Baykoç, 2010). Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) belirlemelerine göre, okul çağı çocuklarının (6-18 yaş grubu) yaklaşık olarak %12’si özel gereksinimli çocuklardır. Bazı kaynaklar bu oranı %10 olarak verirken bazı kaynaklarda da % 14 olarak gösterilmektedir (Metin, 2012).

Özel eğitimin amacı; yetersizliği olan bireyleri yetersizliklerinden dolayı yaşamsal işlevlerini karşılamada başkalarına olan bağımsızlığı azaltmak ya da ortadan kaldırmaktır. Bunun devamında, içinde yaşadığı topluma uyum sağlama-yani toplumsallaşabilmesini- becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Amaç her birey için aynıdır: “*Bireyin bağımsız yaşama hazırlanmasıdır.*” (Metin, 2012). Özel gereksinimli bireylerin özel eğitim sürecine bakıldığında izlenen yol şu şekildedir: Tanı ve değerlendirme, tedavi, rehabilitasyon, eğitim, toplumsal yaşama katılım (Baykoç, 2010).

Bir konu ile ilgili yapılmış bilimsel tezlerin analiz edilmesi o konunun derinliği ve yaygınlığı hakkında bilgiler verebilmekte, incelenen alanın genel görünümünü ortaya çıkarabilmektedir (Göktaş ve Erdem, 2006). Üniversitelerin en önemli toplumsal işlevleri arasında, bilimsel araştırma yapmak, bilgi üretmek ve yeni buluşların ortaya çıkarılması gibi çalışmalar yer almaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak üniversitelerdeki lisansüstü eğitim çalışmaları, özellikle bilimsel bilgi üretimi açısından büyük önem taşımaktadır (Karkın, 2011). Bilimsel bilginin üretilmesini ve toplumsal gelişmeyi sağlayan en önemli kurumlar üniversitelerdir.

Lisansüstü eğitimler bilgi üretimine katkı sağlayan ve üniversitelerin araştırma yönünü destekleyen eğitimlerdir. Lisansüstü eğitimlerin belirli bir alanda uzman yetiştirme işlevinin yanında en önemli işlevi geleceğin akademisyenlerinin yetiştirilmesini sağlamaktır (Alkan, 2014).

Lisansüstü eğitim, lisans derecesi almış veya lisans diploması alan öğrencinin ilgi duyduğu bilim dalında yüksek lisans veya doktora öğrenimi yaparak uzmanlaşma imkânı veren, alınabilecek en üst eğitim programı seviyesidir. Lisansüstü çalışmaların gerçekleştirilmesinde, ülke gereksinimlerine yönelik programların yapılması, geliştirilmesi ve bu programları yürütecek öğretim elemanı kadrolarının yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda Demirel’in (2007, s. 208) de belirttiği gibi lisansüstü eğitim, özellikle bilimsel bilgi üretimi açısından, üniversitelerin en önemli görevleri arasında yer almaktadır. Üniversiteler, toplumsal işlevlerinden birisi olan araştırma yapmak ve yeni teknolojiler üretmek görevlerinin önemli bir bölümünü, lisansüstü eğitim sürecinde yapılan araştırmalar ile yerine getirir. Araştırma bir amaca ve bir sorunu çözmeye yönelik, belirli aşamalar içerisinde ve bir düzen dâhilinde yapılan çalışmalardır (Arıkan, 1995, s. 9). Araştırma ve bilim birbiri ile iç içe olmakla birlikte, Kaptan araştırmayı, “Bir bilgi kazanma aracı olarak, bilginin üretilmesine, bilimin oluşmasına ve gelişmesine yardımcı olmaktadır” şeklinde tanımlamıştır (Kaptan, 1991). Bilimsel bilgi ise, deneyime dayalı iki olay arasında neden sonuç biçiminde akli bağ kurmanın bir sonucudur. Herkesçe kabul edilen, kanıtlanan ve istenildiğinde tekrarlanabilen deneyimler sonucu iki olay arasında neden-sonuç veya nedensellik bağı kurulduğunda, bilimsel bilgi elde edilmiş olur. Bilimsel araştırma gerçeği arayan, akla ve deneye dayalı sistematik bir araştırmadır (Türkdoğan, 2000; akt. Karkın, 2011).

Tezlere yönelik farklı alanlarda farklı araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar bibliyometrik analizler, tezlerin içerik analizi ve konu dağılımları, en sık atıf yapılan kaynaklar, kullanılan araştırma yöntemleri ve veri toplama teknikleri gibi özellikler üzerinde yoğunlaşmaktadır (Al ve Tonta, 2004, s. 24).

Problem Durumu

Türkiye’de yapılan özel eğitim alanındaki lisansüstü tezlerin çeşitli değişken açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada, YÖK’ün tez merkezinde yayınlanmış olan tüm

lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenleri de göz önünde tutarak özel eğitim alanına genel bir bakış sağlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

1. Alan yazında yapılan lisansüstü tezlerin özel eğitim alanlarındaki engel gruplarına göre dağılımı nasıldır?
2. Alan yazında yapılan özel eğitim konulu lisansüstü tez çalışmalarının konularına göre nasıl gruplandırılmıştır ve hangi konularda neler çalışılmıştır?
3. Alan yazında yapılan özel eğitim konusundaki lisansüstü çalışmalar hangi yıllarda yapılmıştır?
4. Alan yazında yapılan özel eğitim konusundaki lisansüstü tezlerin kaç tanesi yüksek lisans tezidir, kaç tanesi doktora tezidir?
5. Alan yazında yapılan özel eğitim konusundaki lisansüstü tezlerin kaynakçaları yıl, yerli ve yabancı olarak kaynaklardan nasıl yararlanılmıştır?
6. Alan yazında yapılan özel eğitim konulu lisansüstü çalışmalarda kullanılan nicel ve nitel yöntemlerin sayısal olarak dağılımı nasıldır?
7. Alan yazında yapılan özel eğitim konusundaki lisansüstü çalışmaların üniversiteler göre dağılımı nasıldır? Hangi üniversitede özel eğitim alanında kaç tane lisansüstü tez yapılmıştır?
8. Alan yazında yapılan özel eğitim konusundaki lisansüstü çalışmalardaki danışman öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
9. Alan yazında özel eğitimin alt başlıklarından birisi olan kaynaştırma programı ile ilgili kaç tane lisansüstü tez vardır?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları arasından bir beceriye odaklı olarak yapılan diğer tezlerin haricinde özel eğitim alanını, çeşitli değişkenler açısından inceleyerek alan yazına genel bir boyut kazandıracığı düşünülmektedir. Özel eğitim alanındaki lisansüstü tezlerin alan yazın taramasında görülen bir beceriye odaklı çalışmaların aksine özel eğitim alan yazın taramasında genel bir çatı altında lisansüstü tezlere çeşitli değişkenlerle birlikte kolaylıkla ulaşılması sağlanabilir. Bilimsel bilginin üretilmesi ve paylaşılması üniversitelerin en önemli görevlerinden biridir. Üniversiteler, toplumsal işlevlerinden birisi olan araştırma yapmak ve yeni teknolojiler üretmek görevlerinin önemli

bir bölümünü, lisansüstü eğitim sürecinde yapılan araştırmalar ile yerine getirir. Bu bağlamda özel eğitim alanında yapılan lisansüstü araştırmaların alana katkısı önemlidir.

Bilimsel raporlama yaşantısının eğilimlerini belirleyerek ilgili bilim dalında zaman içinde değişen/dönüşen/gelişen durumunun saptanması, araştırmacılarca çalışmalarına yöntem ve konu belirlemede temel teşkil etmektedir. Farklı disiplinlere bakılacak olursa; eğitim bilimleri, eğitim teknolojileri, sosyal bilimler eğitimi, okul öncesi eğitimi, coğrafya eğitimi, fen eğitimi gibi alanlarda tez konularının eğilimlerinin, tezlerde kullanılan yöntemlerin veya çeşitli tanımsal dağılımların değerlendirildiği çalışmalar görülebilir (Bozkaya, Aydın ve Kumtepe, 2012; Geçit ve Şeyihoğlu 2010; Karadağ, 2010; Öksüz, Barut ve Dicle, 2011; Şahin, Yıldız, Duman, 2011; Şimşek, ve diğ., 2008; Yaşar, Aral, 2011).

Bunların yanı sıra; Demirbatır (2001) çalışmasında çalgı eğitimi alanında, yaylı çalgılarla ilgili yapılmış lisansüstü tez bibliyografyasının oluşturulmasını amaçlamış ve bu amaçla 13 üniversitede 1987-1999 yılları arasında yazılan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezleri taranarak gruplandırmıştır. Altınkurt (2007) çalışmasında YÖK veri tabanında yer alan 1990 yılından itibaren tamamlanan sanat eğitimi ile ilgili lisansüstü tezleri biçimsel anlamda incelemiştir. Kayhan ve Koca (2004) çalışmalarında 2000-2002 yılları arasındaki tez ve makale çalışmalarını inceleyerek, matematik eğitimi alanında yapılmış olan çalışmaları konu dağılımlarına göre değerlendirmişlerdir (akt. Evrekli, İnel, Deniz ve Balım, 2011).

Yukarıdaki alan yazında da görüldüğü üzere, tez ve makale inceleme üzerine gerçekleştirilen çalışmaların farklı alanlarda dağılım göstermekte ve yapılan araştırmaların tezlerin genel özellikleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Buradan hareketle özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi alanındaki tezlerin incelenmesi konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamış ve bu nedenle bu araştırmanın yapılmasına gerek duyulmuştur.

Bu çalışma, özel eğitim alanında yayımlanan lisansüstü çalışmalara yönelik bir içerik analizi örneği olması, daha önce bu alana yönelik içerik analizi çalışmalarının sayıca yetersiz olması ve çalışmadan elde edilen bulguların bu alandaki tezlerin niteliği konusunda araştırmacılara bilgi sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca lisansüstü çalışmaların derlenmesi, bilimsel raporlama teknikleri ve bilimsel araştırma kültürüne ait kavramlarla yeni tanışan araştırmacılara; genel eğilimler, kullanılan yöntemler ve konu seçimi gibi unsurlara ilişkin önemli bilgiler verebilir. Disiplini izleyen araştırmacılar ise bu tür çalışmalar ile kendi araştırmalarına yönelik yaklaşımlarını değiştirme ya da geliştirme konusunda bazı izlenimler edinebilirler.

Özel eğitim alanında yapılan alan yazın çalışmaları incelendiği bu çalışmaların beceri öğretimi, öğretmen görüşleri, özel eğitimin alt başlıkları olan zihin engelliler, otistikler, görme engelliler, işitme engelliler, bedensel engelliler gibi alanlarda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Özel eğitimin çatısı altında genel bir çalışma yapılmadığı, çalışmaların daha çok özelleştirilip alt başlıklar altında çalışıldığı araştırma sonuçlarından elde edilmiştir. Özel eğitim alanında kaynaştırma programının büyük önem taşımasından dolayı özel eğitimin alt başlıklarından olan kaynaştırma programı araştırmada yer alan tek kısımdır. Bu çalışma özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezleri tek bir çatı altında toplayıp alan yazındaki lisansüstü tezlere ulaşmak isteyen diğer araştırmacılar için yol gösterici olacağı için önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2008-2012 yılları arasında yapılan ve YÖK Tez Tarama Merkezi’nde paylaşımına açılan, özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerle ve
- Erişilen tezlerin araştırmanın alt problemlerinde ifade edilen özellikleriyle sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalar var olan durumun derinlemesine çalışılmasına olanak sağlar. İnsan ve davranışını içinde bulunduğu ortam içinde ve çok yönlü olarak anlamaya çalışmak gerekir (Karasar, 2010; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Patton’a (2002) göre belli bir alanda çalışırken amaca uygun olarak toplanan dokümanlar birer veri kaynağıdır (Akt. Bozkuş-Genç ve Vuran, 2013). Doküman incelemesi tekniği ile yapılan bu çalışma bibliyometrik araştırmalar şeklinde de adlandırılmaktadır. Bibliyometrik araştırmalar yayınların farklı yöntemlerle analiz edilmesine ve bilimsel amaçlı çalışmaların değerlendirilmesine olanak sağlayan araştırmalardır. Bu bağlamda bibliyometrik yöntemler bilimsel çalışmaların sonuçlarının ve etkinliğinin ölçülmesini sağlar. Bibliyometrik araştırmalar bilim dallarının kendi alanlarındaki yayın yeterliliğini; yayın sayısı, yayın niteliği, yayın yapılan dergilerin ait olduğu indekslerin seçimi gibi ölçütler ışığında değerlendirilerek geleceğe yönelik bilim politikalarının oluşturulmasına yardımcı olur (Alkan, 2014). Yazılı ve basılı belgeler ise, sonradan oluşturulduklarından, kalınlara oranla, gerçekten daha uzak olabilirler (Madge, 1965, s. 91, akt. Metin, 2012). Duverger’in (1973) “belgesel gözlem” de dediği bu tekniği,

Rummel (1968) ve daha birçoğu “doküman metodu” olarak tanımladığı bu tekniği Best (1959, s. 118) de “mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak, sistemli incelenmesi” olarak ifade etmektedir (akt. Metin, 2012).

Analiz Birimi/Örnekleme

Özel eğitim ve özel eğitimin alt başlıklarından biri olan kaynaştırma programı anahtar kelimeleriyle YÖK’ün Tez Tarama Merkezi’nde yayınlanmış ve erişime açık olan lisansüstü toplam 72 teze ulaşılmış ve bu tezler analize tabi tutulmuştur. Bu tezlerden 61 tanesi yüksek lisans 11 tanesi de doktora tezidir. Tezler en yoğun yapıldıkları dönemler dikkate alınarak 2008-2012 (5 yıl) tarihleri arasında hazırlanan tezlerden oluşmaktadır. Veri toplama sürecinin başlangıcında özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları yıl sınırlaması getirilmeden incelenmesine karar verilmiştir. Ancak ulusal tez merkezinin 2008 yılı öncesi tezlerin sayıca az olması ve mevcudun da birçoğunun erişime kapalı olması; benzer şekilde 2013 yılına ait tezlerin de sayısının az olması ve yazar tarafından makale çalışması yapmak amacıyla erişiminin kısıtlanması nedeniyle bu araştırmaya 2008’den önceki ve 2013 yılında yapılan tezler dâhil edilmemiştir. İncelemeye tabi tutulan tezler YÖK’ün ulusal tez merkezinden 07.10.2013-07.01.2014 tarihleri arasında kalan zaman diliminde edinilmiş. Edinilen bu tezlerin yıllara ve düzeylerine göre dağılımı Tablo 1’deki gibidir:

Tablo 1. İncelenen Tezlerin Düzeyi ve Hazırlanan Yıllara Göre Dağılımı

Tezin Düzeyi	Tezlerin Sayısı	2008	2009	2010	2011	2012
Yüksek Lisans	61	22	24	14	1	-
Doktora	11	6	2	1	1	1
Toplam	72	28	26	15	2	1

Verilerin Toplaması ve Analizi

Bu araştırmada özel eğitim alanında yapılan 75 teze ulaşılmıştır. 75 tezin 72 tanesi YÖK tarafından erişime açılırken, 3 yazar tarafından erişime kapandığı için bu tezlere ulaşılamamıştır. Bu araştırmada ulaşılabilen 72 tez 07.10.2013-08.12.2013 tarihlerinde YÖK’ün Tez Tarama Merkezi’nden (indirilip incelenmiştir).

Araştırmada veriler, içerik analizi ve doküman analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan içerik analizi, metinlerin bazı özelliklerini

sayısal olarak belirten bir analiz yöntemi olup materyalin nitel analizi ve istatistiksel sonuçları arasında köprü görevi görmektedir (Bauer, 2003; akt. Alkan, 2014, s. 44). Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel’e (2013) göre içerik analizi, özellikle sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan en önemli tekniklerden biridir. Belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır. Bu araştırmada da alan yazın incelenerek 2 özel eğitim alan uzmanı 1 alan dışı uzman olmak üzere 3 uzman görüşüne başvurulmuş, ayrıca analiz öncesinde ve sürecinde meslektaş görüşü de alınmıştır. Toplanan veriler üç farklı uzman tarafından analiz edilmiştir. Uzmanlar arasındaki puanlama güvenilirliğini sağlamak için; Miles ve Hubermann’ın önerdiği (akt. Cavkaytar, 2009, s. 137-138) “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” formülü kullanılmıştır. Buna göre;

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Formülün sonucunun en az .70 olması durumunda değerlendiriciler arasında güvenilirliğin sağlanacağını belirtmektedir. Bu araştırmanın analizi yapan uzmanlar arası güvenilirlik katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. İncelenen tezler analiz edilirken toplam 10 kategori belirlenmiştir. Sonuçlar tablolaştırılarak bulgular kısmında açıklanmıştır. Doküman analizinin birinci aşamasında, örneklem grubunda yer alan ve 07.10.2013-08.12.2013 tarihleri arasında erişim kısıtlaması bulunmayan yüksek lisans ve doktora tezleri pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İkinci aşamada ise, bilgisayar ortamına aktarılan 72 tez yıllara ve temalarına göre ayrılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinin son aşaması ise bulguların yorumlanması aşamasıdır. Çözümlenen veriler araştırmanın alt problemleri doğrultusunda temalandırılmış ve tablolaştırılarak bulgular kısmında sunulmuştur.

Bulgular

Türkiye’de özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişken açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada aşağıdaki bulgulara rastlanmıştır. Bu bölümde araştırmaya ait bulgular araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda sunulmuştur.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin engel gruplarına göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2’de özel eğitim alanındaki engel gruplarına göre tezlerin dağılımı incelendiğinde; zihin engelliler alanında 30 (%42); otizm alanında 13 (%18); öğretmen, öğrenci, veli, gibi tarafların beceri ve görüşlerine ilişkin 18 (%25); üstün yetenekliler alanında 4 (%5), ve diğer kategorisinde (çok engellilik ile ilgili 1, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) alanında 1, down sendromlularla ilgili 1, görme engelli alanında 1, işitme engeli alanında 1, bedensel engellilerle ilgili 1, özel öğrenme güçlüğü alanında 1) toplamda 7 tane (%10) lisansüstü teze ulaşılmıştır. Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin engel gruplarına göre dağılımının sayısal sonuçları incelendiğinde en çok zihin engelliler alanında yapıldığı görülmektedir. Bunun sebebinin Türkiye’de zihin engelli bireylerin sayısal olarak daha fazla olması ve diğer engel gruplarına oranla daha yaygın olduğu söylenebilir. En çok yapılan ikinci lisansüstü tezin otizm olduğu, bu sırayı üstün yetenekliler alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının takip ettiği incelenmiştir. Diğer engel grupları alanında her birinden 1 adet lisansüstü tez çalışması yapıldığı belirlenmiştir.

Tablo 2. *Lisansüstü Tezlerin Engel Gruplarına Göre Dağılımı*

Engel Grupları	Frekans	Yüzde
Zihin Engelliler	30	%42
Otizm	13	%18
Beceriler ve Görüşler	18	%25
Üstün Zekâlılar	4	%5
Diğer	7	%10
Toplam	72	%100

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin konularına gruplarına göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 3’teki gibidir.

Tablo 3’te de görüldüğü gibi özel eğitim alanında yapılan 72 lisansüstü tezin konuları incelendiğinde kavram ve beceri öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ve bunların etkisi 27 (%37.5), görüş 11 (%15), var olan durumun belirlenmesi 9 (%13), test ve programlar 9 (%13), ebeveyn ve eğitimci psikolojisi 4 (%5.5) , destek hizmetler 3 (%4),

akran ilişkileri 3 (%4), tutum 2 (%3), ebeveyn ve kardeş ilişkileri 2 (%3), davranış sorunları 1 (%1), aile eğitimi 1 (%1) şeklinde olduğu görülmüştür. Özel eğitim alanında yapılan 72 lisansüstü tez çalışmalarının çoğunluğu kavram ve beceri öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ve bunların etkisi konusunda çalışılmıştır.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Lisansüstü Tez Konuları	Frekans	Yüzde
Kavram ve beceri öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ve etkililiği	27	%37.5
Örnekleme/katılımcı görüşleri	11	%15
Var olan durumun belirlenmesi	9	%13
Test ve Programlar	9	%13
Ebeveyn ve Eğitimci Psikolojisi	4	%5.5
Akran İlişkileri	3	%4
Destek Hizmetler	3	%4
Tutum	2	%3
Ebeveyn ve Kardeş İlişkileri	2	%3
Aile Eğitimi	1	%1
Davranış Sorunları	1	%1
Toplam	72	%100

Görüşler konusunun da en çok çalışılan konulardan biri olduğu görülmektedir. En az davranış sorunları ve aile eğitimi konusunda çalışıldığı görülmektedir. İncelenen lisansüstü tezlerde özel gereksinimli bir öğrenciye bir becerinin bir yöntemle öğretilmeye çalışılması sıkça rastlanılan bir konudur. Bunun sebebi, özel gereksinimli çocukların bazı beceriler konusunda yetersiz kalması olabilir. Tezleri çalışan kişiler de özel gereksinimli öğrencilere bir beceriyi kazandırmayı hedeflemiş olabilir. Bu yüzden beceri öğretimi konusunda sıkça çalışılmış olabilir. Türkiye’de özel eğitim alanında aile eğitimi çalışmaları henüz net bir şekilde yerleşmediğinden incelenen tezlerde aile eğitimi konusunda az çalışılmış denilebilir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. *Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı*

Yıllara Göre Tezler	Frekans	Yüzde
2008	28	%39
2009	26	%36
2010	15	%21
2011	2	%3
2012	1	%1
Toplam	72	%100

Tablo 4’te 2008-2013 yılları arasında özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre; 2008 yılında yapılan özel eğitim alanında 28 (%39), 2009 yılında 26 (%36), 2010 yılında 15 (%21), 2011 yılında 2 (%3) ve 2012 yılında ise 1 (%1) şeklinde bir dağılım gösterdiği bulunmuştur. Bu yıllar arasında en çok 2008 yılında lisansüstü tez yapıldığı ve 2009 yılındaki lisansüstü tezlerin de 2008’de yapılan lisansüstü tez çalışmalarının sayısal olarak birbirine yakın olduğu görülmektedir. 2010 yılında yapılan lisansüstü tezlerin sayısında 2008 ve 2009 yıllarındaki sayılara oranla bir azalma olduğu görülmektedir. 2011 ve 2012 yıllarında yapılan lisansüstü tezlerin ise toplam 3 tane olduğu görülmektedir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin lisansüstü tezlerin düzeyine göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Özel Eğitim Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı*

Lisansüstü Tez Düzeyi	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans	61	%85
Doktora	11	%15
Toplam	72	%100

Tablo 5’te özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları tez düzeylerine göre incelendiğinde; yüksek lisans tezlerinden 61 (%85) ve doktora tezlerinden de 11 (%15) tane çalışmaya ulaşılmıştır. Özel eğitim alanındaki lisansüstü tezlerin yüksek lisans tez türünde ağırlıklı olarak çalışıldığı, doktora tez düzeyindeki çalışmaların ise yüksek lisans tezlerine oranlara daha az çalışıldığı görülmektedir. Tez düzeyleri sayısal olarak incelendiğinde ise iki tez düzeyi arasındaki farkın fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin kaynakçalarına” ilişkin bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Lisansüstü Tezlerinin Kaynakçaları*

Lisansüstü Tez Türü	Yerli (f)	Yüzde (%)	Yabancı (f)	Yüzde (%)	Toplam
Yüksek Lisans	2520	%55	2088	%45	4608
Doktora	402	%32	839	%68	1241
Yüksek Lisans ve Doktora	2922	%50	2927	%50	5849

Tablo 6’da özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerden 61 tane yüksek lisans tezinin kaynakçaları incelendiğinde 4608 tane kaynağa ulaşılmıştır. Bunların 2520 yerli kaynak (%55), 2088 yabancı kaynak (%45) olduğu görülmektedir. İncelenen 61 yüksek lisans tezinde yerli kaynak kullanımının yabancı kaynak kullanımına oranda daha fazla olduğu görülmektedir. Kaynakların dağılım oranları arasındaki farkın fazla olmadığı görülmektedir.

Yüksek lisans tezlerinde kullanılan kaynaklarda yerli kaynak kullanımının daha fazla olması, bazı üniversitelerin yüksek lisans kabul şartlarında dil puanına gerek duyulmaması etkili bir faktör olabilir.

Tablo 6’da özel eğitim alanında yapılan 11 tane doktora tezinin kaynakçaları incelendiğinde 1241 tane kaynağa ulaşılmıştır. Bunların 402 yerli kaynak (%32) ve 839 yabancı kaynak (%68) olduğu görülmektedir. İncelenen 11 tane doktora tezinin kaynaklarındaki yerli ve yabancı kaynak dağılımı arasında büyük ölçüde fark olduğu görülmektedir. Doktora tezlerinin kaynakçaları incelendiğinde 11 tezde de yabancı kaynak sayısının yerli kaynak sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Bazı tezler için bu fark azken bazılarında büyük ölçüde fark olduğu görülmektedir. 11 tane doktora tezinin kaynaklarında yabancı kaynakların yerli kaynaklara oranla daha fazla olmasında; doktora kabul şartları arasında dil puanının mutlaka gerekli olması, doktora tezlerinin detaylı bilgiler içermesi gibi faktörler etkili olmuş olabilir.

Özel eğitim alanında yapılan 72 tane lisansüstü tezin kaynakçaları incelendiğinde 5849 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bunların 2922 yerli kaynak (%50) ve 2927 yabancı kaynak (%50) olduğu görülmektedir. 72 lisansüstü tezde kullanılan yerli ve yabancı kaynakların sayısal

dağılımında çok küçük bir fark olduğu ve eşit yüzdede dağıldığı görülmektedir. Tablo 7 ve Tablo 8’de 72 lisansüstü tezin, 61 tane yüksek lisans tezin kaynakçası ve 11 tane doktora tezinin kaynakçaları incelendiğinde, doktora tezlerinde yabancı kaynak kullanımının yüksek lisans tezlerinde yabancı kaynak kullanımından daha fazla olduğu görülmektedir.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlere göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7’de özel eğitim alanında yapılan 61 lisansüstü tezin yöntemine göre dağılımı incelendiğinde 43 nicel (%70), 15 nitel (%25) ve 3 karma (%5) yöntemin kullanıldığı görülmektedir. En çok nicel yöntemin kullanıldığı en az karma yöntemin kullanıldığı görülmektedir. İncelenen 61 lisansüstü tezde en çok kullanılan yöntemin nicel olması, özel eğitim bölümünün çalışma alanının genellikle tek denekli olmasıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 7. *Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Yöntemlerin Dağılımı*

	Kullanılan Yöntem	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans	Nicel	43	%70
	Nitel	15	%25
	Karma	3	%5
	Toplam	61	%100
Doktora	Nicel	8	%73
	Nitel	2	%18
	Karma	1	%9
	Toplam	11	%100
Genel	Nicel	51	%71
	Nitel	17	%24
	Karma	4	%5
	Toplam	72	%100

Tablo 7’de özel eğitim alanında yapılan 11 doktora tezinde kullanılan yöntem türleri incelendiğinde 8 nicel (%73), 2 nitel (%18) ve 1 karma (%9) yöntemin kullanıldığı görülmektedir. En fazla nicel yöntemin kullanıldığı en az ise karma yöntemin kullanıldığı

görülmektedir. İncelenen 11 doktora tezinde nicel yöntemin kullanımının diğerlerine oranla daha fazla olmasının sebebi genellikle tek denekli araştırma modelinin kullanılması olarak düşünülebilir. Genel olarak özel eğitim alanında yapılan 72 lisansüstü tezde kullanılan yöntemler incelendiğinde ise 51 nicel (%71), 17 nitel (%24) ve 4 karma (%5) yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin genel dağılımında da en fazla nicel yöntemin kullanıldığı en az karma yöntemin kullanıldığı görülmektedir.

Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. *Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı*

Üniversiteler	Frekans	Yüzde
Gazi Üniversitesi	18	%25
Anadolu Üniversitesi	15	%21
Selçuk Üniversitesi	14	%19
Marmara Üniversitesi	12	%17
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	9	%13
İstanbul Üniversitesi	2	%3
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	%1
Ankara Üniversitesi	1	%1
Toplam	72	%100

Tablo 8’de özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde; Gazi Üniversitesi’nde 18 (%25), Anadolu Üniversitesi’nde 15 (%21), Selçuk Üniversitesi’nde 14 (%19), Marmara Üniversitesi’nde 12 (%17), Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde 9 (%13), İstanbul Üniversitesi’nde 2 (%3), Ankara Üniversitesi’nde 1 (%1) ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nde de 1 (%1) tane lisansüstü tez çalışmasına ulaşıldığı görülmektedir.

Araştırmanın Sekizinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan “danışman unvanlarına göre dağılımı” ilişkin bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. *Lisansüstü Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı*

Danışman Unvanı	Frekans	Yüzde
Prof. Dr.	13	%18
Doç. Dr.	18	%25
Yrd. Doç. Dr.	38	%53
Dr.	1	%1
Öğr. Gör. Dr.	2	%3
Toplam	72	%100

Tablo 9’da özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezler danışman unvanlarına göre incelendiğinde; prof. dr. unvanı ile 13 (%18), doç. dr. unvanı ile 18 (%25), yrd. doç. dr. unvanı ile 38 (%53), dr. unvanı ile 2 (%3) ve öğr. gör. dr. unvanı ile 1 (%1) öğretim üyesinin bu çalışmalara danışmanlık yaptığı görülmüştür.

Araştırmanın dokuzuncu alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan “özel eğitim alanında yapılan tezlerin lisansüstü tezlerin kaynaştırma ile ilgili olma durumlarına göre dağılımına” ilişkin bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. *Lisansüstü Tezlerin Kaynaştırma İle İlgili Olma Durumları*

Kaynaştırma ile ilgili olma durumu	Frekans	Yüzde
Kaynaştırma	13	%76
Birlikte Eğitim Ortamı	4	%24
Toplam	17	%100

Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü 72 tez çalışmasının 17 tanesi kaynaştırma eğitimiyle ilgilidir. İncelenen lisansüstü tezlerin kaynaştırma ve birlikte eğitim ortamı olmak üzere iki şekilde adlandırıldığı çalışmalara rastlanmaktadır. Kaynaştırma ile ilgili olan 17 lisansüstü teze ulaşılmıştır. İncelenen 17 tane lisansüstü tezin 13 tanesinin (%76) kaynaştırma, 4 tanesinin (%24) ise birlikte eğitim ortamı başlıkları altında çalışıldığı görülmektedir. Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları kaynaştırma ile ilgili olma durumlarına göre incelendiğinde toplam 17 teze ulaşılmaktadır. Kaynaştırma başlığı altında ulaşılan tezlerin sayısının birlikte eğitim ortamı başlığı altındaki tezlere oranlara daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin kaynaştırma kavramının kullanımının birlikte eğitim ortamı kavramına oranla daha eski olmasının ve daha sık kullanılmasının etkili olabileceği

düşünülebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma 2008-2013 yılları arasında yapılan özel eğitim alanındaki lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin engel gruplarına göre dağılımı incelendiğinde en çok zihin engelliler alanında çalışıldığı görülmüştür. Ayrıca tezin yapıldığı tarih bakımından en fazla tezin 2008, en az tezin de 2013 yılında yapıldığı görülmektedir. Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde en fazla Gazi Üniversitesi’nde, en az Ankara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nde yapıldığı görülmektedir. Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezler danışman unvanları açısından incelendiğinde en çok Yrd. Doç. Dr. unvanındaki öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı görülmektedir.

Özel eğitim alanındaki 72 lisansüstü tez düzeyine göre incelendiğinde, yüksek lisans tez türünde ağırlıklı olarak çalışıldığı, doktora tez türündeki çalışmaların ise yüksek lisans tezlerine oranlara daha az çalışıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin düzeylerine göre dağılımına bu konuda yapılmış birçok çalışmada da rastlanmaktadır (Karkın, 2011; Şimşek vd. 2008; Can-Yaşar ve Aral, 2011; Kabaca ve Erdoğan, 2007; Oruç ve Ulusoy, 2008; Erdoğan ve Çağıltay 2009). Doktora eğitimine giriş koşullarının ağırlığı, doktora eğitiminin maddi olarak, zaman olarak, psikolojik olarak yüksek lisans sürecine oranla daha zahmetlidir. Doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden sayıca az olmasında bu faktörler etkili olmuş olabilir.

Özel eğitim alanında yapılan 72 tezdten ‘Kaynaştırma’ başlığı altında ulaşılan tezlerin sayısının ‘birlikte eğitim ortamı’ başlığı altındaki tezlere oranlara daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin ‘kaynaştırma’ kavramının kullanımının ‘birlikte eğitim ortamı’ kavramına oranla daha eski olmasından dolayı olabileceği düşünülebilir. Bu durum Özak ve Diken’in (2010) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Eskiden kaynaştırma ortamı denilirken şimdilerde birlikte eğitim ortamı denilmektedir. Kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıfların birlikte eğitim ortamlarına göre düzenlenmesi bu iki kavramın farklı kullanılmasına yol açmış olabilir.

Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerden doktora tezlerinin kaynakçaları

incelendiğinde, doktora tezlerinde yabancı kaynak kullanımının yüksek lisans tezlerinde yabancı kaynak kullanımından daha fazla olduğu görülmektedir. Lisansüstü tezlerde kullanılan yerli ve yabancı kaynak kullanımının eşit yüzdelerde çıkması kaynakçaların genel dağılımına göre olmasıyla ilişkilendirilebilir. Doktora tez sayısının yüksek lisans tez sayısına oranla oldukça az olmasına rağmen yabancı ve yerli kaynak kullanımının genel dağılımda yüksek lisans tezleriyle eşit çıkarak doktora tezlerinin anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu Kıldan ve Ahi’nin (2013) araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

İncelenen lisansüstü tezlerde özel gereksinimli bir öğrenciye bir becerinin bir yöntemle öğretilmeye çalışılması sıkça rastlanılan bir konudur. Bunun sebebi, özel gereksinimli çocukların bazı beceriler konusunda yetersiz olması olabilir. Tezleri çalışan kişiler de özel gereksinimli öğrencilere bir beceriyi kazandırmayı hedeflemiş olabilir. Bu yüzden beceri öğretimi konusunda sıkça çalışılmış olabilir. Bununla birlikte belli bir alandaki lisansüstü tezlerde konuların genellikle birbirine benzemesi o alanda yapılan ilk tezlere esinlenme ile açıklanabilir. Bu durumu Karadağ (2009) Türkiye’de araştırmacılar yeni ve orijinal konulara ve temalara yöneleceklerine daha önceden yapılan araştırmaların evren veya örneklemelerini değiştirerek tekrarlanmaktadır şeklinde yorumlamaktadır.

Öneriler

Yukarıda tespit edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir:

- Görme engelli, işitme engelli, çoklu engel, bedensel engelli gibi konularda daha fazla çalışma yapılabilir.
- Davranış sorunları, aile eğitimi gibi konularda daha çok sayıda çalışma yapılabilir.
- Bu tür araştırmalar araştırmacıların lisansüstü tez konularını belirlerken özgün konu seçmelerine katkı sağlayacağından belli periyotlarda tekrarlanmalıdır.
- Özel eğitim alanında yapılmış tezlerin kaynakça bölümlerinin detaylı olarak incelendiği bibliyometrik bir çalışma yapılabilir.
- Tezlerin yöntem kısımlarında kullanılan nicel, nitel ve karma yöntemlerden hangileriyle çalışıldığı alt başlıkları göz önünde tutularak incelenebilir.
- Özel eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelenebilir ve karşılaştırılabilir.

- Tezleri yürüten tez danışmanlarının unvanları ile yönettikleri tezlerin niteliğiyle ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Bireyselleştirilmiş sınıf ortamı ile birlikte eğitim ortamının karşılaştırıldığı bir çalışma yapılabilir.

Kaynakça

- Al, U. ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.
- Alkan, G. (2014). Türkiye’de muhasebe alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları üzerine bir araştırma (1984-2012). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 61, 41-52.
- Altınkurt, L. (2007). Sanat Eğitimiyle İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173 (105-113).
- Arıkan, R. (1995). Araştırma teknikleri ve rapor yazma. Ankara: Tutibay Matbaacılık Ltd. Şti.
- Baykoç-Dönmez, N. (2010). Öğretmenlik programları için özel eğitim. İçinde Neçate Baykoç-Dönmez (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim-1*, (13-25). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Bozkaya, M., Aydın, İ. E. ve Kumtepe, E. G. (2012). Research trends and issues in educational technology: A content analysis of TOJET. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11 (2), 264-277. [Online]: <http://www.tojet.net/articles/v11i2/11228.pdf> adresinden 22.11.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Bozkuş-Genç, G. ve Vuran, S. (2013). Sosyal becerilerin öğretiminde temel tepki öğretimiyle yürütülen araştırmaların incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 13(3), 1715-1742.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Can Yaşar, M., ve Aral, N. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 70-90.
- Cavkaytar, S. (2009). *Dengeli okuma yazma yaklaşımının Türkçe öğretiminde uygulanması: ilköğretim 5. sınıfta bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 249400)
- Çuhadar, S. (2013). *Özel eğitim*. İçinde Sezgin Vuran (Ed.), *Özel Eğitim Süreci* 2, (3-30). Ankara: Maya Akademi.
- Demirbatır, R. E. (2001). Müzik alanı yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 123-141.
- Demirel, M. (2007). Eğitim programları ve öğretim alanındaki bilim uzmanlığı tezlerinin incelenmesi üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Eğitim Sempozyumu: Lisansüstü Eğitimde Sorunlar ve Çözüm Önerileri 17-20 Ekim*, (s. 208-212).
- Evrekli, E., İnel, D., Deniz, H. ve Balım, A. G. (2011). Fen eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerde yöntemsel ve istatistiksel sorunlar. *İlköğretim Online*, 10(1), 206-218, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 11.02.2014 tarihinde erişilmiştir.

- Erdoğan, F. U. ve Çağiltay, K. (2009). Türkiye’de eğitim teknolojileri alanında yapılan master ve doktora tezlerinde genel eğilimler. *Akademik Bilişim. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Harran Üniversitesi*.
- Geçit, Y. ve Şeyihoğlu, A. (2011). Türkiye’de bilgisayar destekli coğrafya öğretimi konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 327-351.
- Göktaş, B. ve Erdem, R. (2006). Sağlık yönetimi alanında yapılan tezlerin profili. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 1(1), 53-63.
- Kabaca, T. ve Erdoğan, Y. (2007). Fen bilimleri, bilgisayar ve matematik eğitimi alanlarındaki tez çalışmalarının istatistiksel açıdan incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 54-63.
- Kaptan, S. (1991). Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri. Ankara: Tekişik Web Ofset.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karkın, A. M. (2011). Müzik bilimleri alanında lisansüstü tezlerin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 143-149.
- Kıldan, A. O. ve Ahi, B. (2013). Türkiye’de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 23-46.
- MEB. (2006) Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. [Online]: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_huk_munda_kararname.pdf adresinden 11.10.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Metin, N. E. (2012). Özel Gereksinimli çocuklar. E. Nilgün Metin (Ed.), Özel Gereksinimli Çocuklar 1. Ankara: Maya Akademi.
- Oruç, Ş. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Yapılan Tez Çalışmaları. Selçuk Üniversitesi *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Öksüz, Y., Barut, Y. ve Dicle, A. N. (2011, Ekim). Eğitim bilimleri enstitüsünde yapılan tezlerin çeşitli yönleriyle incelenmesi. *Sözel/poster Bildiri, Samsun Sempozyumu: Samsun’a Bir Parantez Açıyoruz*, Samsun.
- Özak, H. ve Diken, İ. H. (2010). Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin işlevsel akademik becerilerine ilişkin Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11 (1) 43-58.
- Şahin, M., Yıldız, D. G. ve Duman, R. (2011). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 96-121.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y., & Yıldırım, Y. (2008). Türkiye’deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 439-458.

Yaşar, M. C. ve Aral, N. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 70-90.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Genişletilmiş 6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.